

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2011, Volume: 6, Number: 1, Article Number: 1C0298

EDUCATION SCIENCES

Received: October 2010

Accepted: January 2011

Series : 1C

ISSN : 1308-7274

© 2010 www.newwsa.com

Fatih Aydın

Karabuk University

fatihaydin@karabuk.edu.tr

Karabuk-Turkey

**ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE COĞRAFYA ÖĞRETİMİNDE "POWERPOINT" İLE YAPILAN DERS
SUNUMLARININ ÖNEMİ (TURGUTLU ÖRNEĞİ)**

ÖZET

Araştırmanın amacı, "PowerPoint" ile yapılan coğrafya ders sunumlarının etkililiğinin, ortaöğretim öğrencilerinin görüşlerine dayanarak değerlendirmektir. Araştırmaya, 2009-2010 eğitim-öğretim yılında, Manisa ilinin Turgutlu ilçesindeki liselerde öğrenim gören 300 öğrenci katılmıştır. Tarama modelinin kullanıldığı bu araştırmadaki verilerin analizinde betimsel istatistiklerin yanında, t- testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda öğrenciler; "PowerPoint" ile yapılan coğrafya derslerini olumlu bulduklarını, dersteki başarılarının arttığını ve konuları daha iyi anladıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin "PowerPoint" ile yapılan coğrafya dersine ilişkin görüşleri cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemiş fakat öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermiştir. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, coğrafya dersi yalnızca "PowerPoint" sunuma dayalı etkinliklerle yapılmamalı ve diğer yöntem, teknik ve araçlarla desteklenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya, Coğrafya Öğretimi, Powerpoint, Ortaöğretim, Öğrenci Görüşleri

**THE IMPORTANCE OF COURSE PRESENTATIONS THROUGH POWERPOINT IN GEOGRAPHY
TEACHING ACCORDING TO STUDENTS' VIEWS (EXAMPLE OF TURGUTLU)**

ABSTRACT

The purpose of the research is to evaluate the efficacy of geography lesson via "PowerPoint" presentations based on the secondary school students' views. A total of 300 students attending to secondary schools in Turgutlu county of Manisa joined the research within 2009-2010 academic year. In the analysis of the research data t test and one way variant analysis were used along with descriptive statistics through survey model. According to the research, students found the "PowerPoint" presentation of the geography lesson positive, they stated that their success increased and they understood the lessons better. The research students' views towards the efficacy of geography lesson via "PowerPoint" presentations did not indicate a meaningful variation according to gender but showed a meaningful difference according to their class levels. According to the research participants' views, organizing the lesson only with "PowerPoint" presentation based activities should be supported by other methods, techniques and audio-visual aids.

Keywords: Geography, Geography Education, PowerPoint, Secondary Education, Students' Views

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Coğrafya öğretiminde incelenecek her olay ve obje için gidip yerinde gözlem yapma imkânı yoktur. Oysa coğrafyanın temel mesleki özelliklerinden biri, gidemediği yerleri ve ulaşamadığı coğrafi objeleri öğrencilerin ayağına getirme şansına sahip olmasıdır. Bunun da en geçerli ve gerçekçi yolu coğrafya öğretiminde öğretim materyallerinin kullanılmasıdır (Doğanay, 1993). Eğitimde materyal kullanımı, öğretmeni destekleyici ve öğretimin daha anlamlı ve kalıcı olması açısından büyük önem taşımaktadır. Bundan dolayı eğitim ve öğretimde konuları daha iyi anlamak ve kavramak; konuların önemli ve temel noktalarının belirtilmesinde; ayrıca öğrencilerin dikkatini çekme ve öğrenme isteklerini teşvik etmede, öğretim materyallerinden faydalanılmaktadır (Şengün ve Turan, 2004). Öğretim teknolojisi kullanılarak hazırlanan öğrenme ortamları, çeşitli kaynaklar ile daha çok duyuya hitap eden çevreler haline getirilerek, öğrenci motivasyon ve başarısını artırmaktadır (Akkoyunlu ve Yılmaz, 2005).

Eğitim ortamında kullanılacak en etkili araçlardan biri bilgisayardır. Batılı ülke okulları bilgisayarı ilk olarak 1980'li yıllarda tanırken, Türkiye'de bilgisayarların ortaöğretimde kullanılması 2000'li yılların başlarında gerçekleşmiştir. Bilgisayar teknolojilerinde son yıllarda yaşanan bu güçlü ve hızlı değişim, teknolojiyi bir araç olarak kullanan coğrafya öğretmenleri için Türkiye'de çok farklı ve zengin ders anlatma seçeneklerinin de ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Bilgisayarın hayatın tüm alanlarının ayrılmaz bir parçası haline geldiği günümüzde teknolojinin coğrafya derslerinde kullanılması bir seçenektan çok zorunluluk halini almıştır (Taş, Özel ve Demirci, 2007: 32). Coğrafya eğitiminde bilgisayar iki temel amaç için kullanılmaktadır: (1) Coğrafi bir çalışmanın öznesi ve aracı olarak, harita çizim ve yapımında uzaktan algılama ve coğrafi bilgi sistemi gibi alanlarda kullanımınıdır. (2) Coğrafya öğretiminde bilgisayarın direkt öğretimde bir ders aracı olarak kullanımınıdır (Gold ve diğerleri, 1993; Aktaran: Turan ve Karabacak, 2005: 142).

Bilgisayar destekli öğretim ortamlarında çok amaçlı ders sunumları tasarlamak ve belirli bir gruba sunmak için kullanılabilen programlar arasında yer alan sunu yazılımlardan biri de Microsoft "PowerPoint" programıdır (Gelişli, 2009). Öğretmenler için eğitim-öğretim ortamında bilgisayar programlarından materyal geliştirme açısından "PowerPoint" programı en kullanışlı program olarak görülmektedir. "PowerPoint" programı görsel ve işitsel olarak etkili bir araçtır. Hazırlanan sunularda düzeltme ve değiştirme kolaylığı vardır. Resimlendirme ve seslendirmeyele gerçeğe öğrenciye yakın bir ortam oluşturulabilir. Bu program materyal hazırlamak ve materyalin uygulamasını yapmak açısından kullanıcıya büyük kolaylıklar sunmaktadır (Kablan, 2001).

Microsoft programlarından "PowerPoint" sunu programı öğretmenlere kullanışlı, basit ve anlaşılır materyaller geliştirme imkânı sunmaktadır. Eğitim- öğretim ortamında kullanılacak materyallerin oluşturulma amacına ve materyal geliştirme ilkelerine dayanılarak geliştirilmesi gerekmektedir. Materyal geliştirme ilkeleri ışığında öğretim materyalleri kalıcı öğrenmelerin sağlanmasına hizmet etmektedir (Atik Çatak, 2006).

Son yirmi beş yılda eğitimde "PowerPoint" kullanımı oldukça yaygınlaşmıştır (Yılmazel Şahin, 2009). Artık öğretmenler derslerde "PowerPoint" kullanmaya başladıkları gibi aynı zamanda öğrencilerine etkili "PowerPoint" sunumu hazırlamasını da teşvik etmeye başlamışlardır (Isakson, 2005). Çünkü "PowerPoint" ders sunumları; öğrencilerin derslerdeki başarılarını arttırmakta, derse karşı ilgisini arttırmakta ve derste gereksiz zaman kaybını engellemektedir (Daniels, 1999).

Coğrafya öğretiminde "PowerPoint" ile yapılan coğrafya ders sunumlarının etkiliğini ortaya koyan **doğrudan** bir araştırmaya

rastlanmamıştır. Fakat; Duman ve Atar (2004), Şengün ve Turan (2004), Turan ve Karabacak (2005), Demirci, Taş ve Özel (2007) ve Taş, Özel ve Demirci (2007) çalışmalarında coğrafya dersinde bilgisayar teknolojilerinin kullanımını incelemiştirlerdir.

Literatür incelendiğinde, farklı disiplinlerde "PowerPoint" in etkileri üzerine yurt içinde ve yurt dışında yapılmış araştırmalara (Deborah, 1998; Kunkel, 2004; Sara, 1998; Sazabo ve Hasting, 2000; Burke ve James, 2008; Mantei, 2000; Christine, 1999; Melvin ve Horton, 1996; Carig ve Amernic, 2006; Susskind, 2005; Lowry, 1999; Daniels, 1999; Bartsch ve Cobern, 2003; Yılmazel Şahin, 2009; Kablan, 2001; Atik Çatak, 2006; Gelişli, 2009; Akdağ ve Tok, 2004) rastlanmaktadır.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Yıllardır coğrafya öğretiminde kullanılan bazı gösteri yöntemlerinden; profil, kesit gibi şekilleri tahtaya çizerek, yansıtarak veya yazarak, haritalar üzerinde yerleri göstererek, resimler-slaytlar, kayaç-maden koleksiyonları ve benzerlerinden yararlanılarak coğrafya dersleri anlatılmaya çalışılmıştır. Fakat teknolojideki gelişmeler eğitim öğretimde de anlatım ve ifade biçimleri ile sunum yöntemlerindeki gelişmelere bağlı olarak değişme görülmüştür (Şengün ve Turan, 2004).

Günümüzde pek çok ülkedeki uygulamalara bakıldığında bilgisayar, LCD projektör ve internetin, modern öğretim tekniklerinin kullanıldığı sınıflardaki temel teknolojiler oldukları görülmektedir. Yaşanılan dünyanın tüm yönleri ile araştırılmasını konu edinen coğrafyanın öğretiminde, diğer disiplinlere oranla bu teknolojilere daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır. Bu teknolojilerin kullanımı öğretmenler açısından ders materyalleri, etkinlikleri ve yöntemleri geliştirmede alternatifini olmayan bir kaynak, öğrenciler için ise içinde yaşadıkları dünyayı coğrafya ile daha iyi anlayabilmeleri için bulunmaz bir araç niteliği taşımaktadır (Demirci, Taş ve Özel, 2007: 50-51).

2.1 Problem Cümlesi (Problem Sentences)

Ortaöğretim öğrencilerinin "PowerPoint" ile yapılan coğrafya ders sunumlarının etkililiğine ilişkin görüşleri nelerdir?

2.1.1. Alt Problemler (Sub Problems)

- Ortaöğretim öğrencilerinin "PowerPoint" sunumları ile yapılan coğrafya dersinin etkililiğine ilişkin **görüşleri** nelerdir?
- Ortaöğretim öğrencilerinin "PowerPoint" sunumları ile yapılan coğrafya dersinin etkililiğine ilişkin görüşleri **cinsiyet değişkenine göre** anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Ortaöğretim öğrencilerinin "PowerPoint" sunumları ile yapılan coğrafya dersinin etkililiğine ilişkin görüşleri **öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre** anlamlı farklılık göstermekte midir?

3. YÖNTEM (METHOD)

Bu araştırmada, ortaöğretim öğrencilerinin "PowerPoint" sunumları ile yapılan coğrafya derslerine ilişkin görüşleri incelendiğinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2007: 77).

3.1. Evren ve Örneklem (Population and Sample)

Araştırmanın evreni, 2009-2010 öğretim yılında, Manisa ili Turgutlu ilçesindeki liselerde öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, Milli Piyango Anadolu Lisesinde öğrenim gören 300 öğrenci oluşturmuştur. Örneklem grubundaki ortaöğretim öğrencilerinin

sınıf düzeyine göre dağılımı şöyledir: Öğrencilerin 117'si dokuzuncu sınıf, 92'si onuncu sınıf ve 91'i on birinci sınıf öğrencisidir. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyete göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyete göre frekans ve yüzde dağılımları

(Table 1. Frequency and percentage distributions of the students participated in the research according to gender)

Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kız	164	54.7
Erkek	136	45.3
Toplam	300	100.0

Tablo 1'de görüldüğü gibi araştırmaya toplam 300 ortaöğretim öğrencisi katılmıştır. Bu öğrencilerin 164'ü kız, 136'sı erkektir.

3.2. Veri Toplama Aracı (Data Collection Intuments)

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Gelişli (2009) tarafından geliştirilen ölçek kullanılmıştır. Geliştirilen ölçeğin analiz sonuçlarına göre; KMO katsayısı 0.77, Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0.66 ve Bartlett test değeri 996.005 olarak bulunmuştur. Elde edilen bu sonuca göre, ölçeğin güvenilir bir ölçek olduğu ifade edilebilir (Gelişli, 2009). Bu anket, uzman görüşleri (coğrafya eğitimi alanında çalışan iki öğretim üyesi) doğrultusunda çalışmada kullanılmıştır.

3.3. Verilerin Analizi (Data Analysis)

Verilerin analizinde "SPSS 15.0" istatistik paket programı kullanılmıştır. Öğrencilerin görüşleri frekans, aritmetik ortalama ve yüzde değerlerine bakılarak analiz edilmiştir. Ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya dersinde kullanılan "PowerPoint" sunumunun etkililiğine ilişkin görüşlerinin, **cinsiyet** değişkenine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için "*bağımsız örneklem t-testi*"; öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre anlamlı farklılığın olup olmadığını belirlemek için "*Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)*" kullanılmıştır. Analiz sonucunda farklılık önemli bulunduğundai, farklılığın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığı "*Çoklu Karşılaştırma Testi (Scheffe)*" ile tespit edilmiştir.

4. BULGULAR (FINDINGS)

4.1. Ortaöğretim Öğrencilerinin Coğrafya Dersinde Kullanılan "PowerPoint" Sunumunun Etkililiğine İlişkin Görüşleri (Secondary School Students' Views Towards the Efficiency of "PowerPoint" Presentations Used in Geography Lessons)

Çalışmaya katılan ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya dersinde kullanılan "PowerPoint" sunumunun etkililiğine ilişkin görüşleri Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. Ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya dersinde kullanılan "PowerPoint" sunumunun etkililiğine ilişkin görüşlerinin dağılımı
(Table 2. Distribution of secondary school students' views towards the efficiency of "PowerPoint" presentations used in geography lessons)

Madde NO	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Ortalama \bar{X}
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1	152	50.7	117	39.0	23	7.7	7	2.3	1	0.3	4.37
2	102	34.0	134	44.7	42	14.0	17	5.7	5	1.7	4.03
3	66	22.0	127	42.3	85	28.3	18	6.0	4	1.3	3.77
4	183	61.0	101	33.7	13	4.3	2	0.7	1	0.3	4.54
5	78	26.0	143	47.7	54	18.0	21	7.0	4	1.3	3.90
6	25	8.3	64	21.3	103	34.3	80	26.7	28	9.3	3.07
7	19	6.3	48	16.0	64	21.3	124	41.3	45	15.0	3.42
8	32	10.7	83	27.7	73	24.3	96	32.0	16	5.3	3.06
9	75	25.0	105	35.0	62	20.7	40	13.3	18	6.0	2.40
10	98	32.7	129	43.0	47	15.7	20	6.7	6	2.0	3.97
11	103	34.3	129	43.0	40	13.3	26	8.7	2	0.7	4.01
12	21	7.0	39	13.0	71	23.7	119	39.7	50	16.7	3.46
13	41	13.7	77	25.7	57	19.0	80	26.7	45	15.0	3.03
14	20	6.7	37	12.3	72	24.0	110	36.7	61	20.3	3.51
15	46	15.3	114	38.0	91	30.3	38	12.7	11	3.7	3.48
16	22	7.3	62	20.7	84	28.0	97	32.3	35	11.7	3.20
17	134	44.7	126	42.0	23	7.7	16	5.3	1	0.3	4.25
18	48	16.0	83	27.7	70	23.3	72	24.0	27	9.0	2.82
19	42	14.0	70	23.3	55	18.3	91	30.3	42	14.0	3.07

Tablo 2 incelendiğinde şu bulgulara ulaşılabılır:

- Anketin **birinci** maddesine ("Coğrafya dersinin "PowerPoint" sunum ile yapılmasını olumlu buluyorum") çalışma grubu öğrencilerinin %50.7'si (152 öğrenci) "tamamen katıldığını", %39'u (117 öğrenci) "katıldığını" ifade etmiştir. Bu verilere göre, araştırmaya katılan ortaöğretim öğrencileri, coğrafya dersinde "PowerPoint" kullanımını genel olarak **olumlu** bulmaktadır.
- Anketin **ikinci** maddesine ("Coğrafya dersinin "PowerPoint" ile sunumu, dikkatimi dersle ilgili etkinliklerde uzun süre tutmama yardımcı oluyor") çalışma grubu öğrencilerinin % 44.7'si (134 öğrenci) "katılıyorum", %14'ü (42 öğrenci) ise bu maddeye "kararsızım" cevabını vermişlerdir. Coğrafya derslerinde öğrencilerin güdülenme eksikliği yani derse ve konulara karşı isteksizliği önemli bir sorundur. Bu maddeye verilen öğrenci cevaplarına göre, coğrafya dersinde "PowerPoint" kullanımı, öğrencilerin dikkatini derse vermesine katkı sağlamaktadır.
- Anketin **üçüncü** maddesine ("Coğrafya dersinin "PowerPoint" ile sunumu, derste başarıyı arttırıyor") çalışma grubu öğrencilerinin %42.3'ü (127 öğrenci) "katılıyorum", %22'si (66 öğrenci) "tamamen katılıyorum" ve %28.3'ü (85 öğrenci) bu maddeye "kararsızım" cevabını vermişlerdir. Ortaöğretim öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu "PowerPoint" ile yapılan sunumlar sayesinde coğrafya derslerindeki başarılarını arttırdığını düşünmektedir.
- Anketin **dördüncü** maddesine ("Coğrafya dersinin "PowerPoint" ile sunumu, dersin görselleşmesini sağlıyor") çalışma grubu öğrencilerinin %61'i (183 öğrenci) "tamamen katıldığını", %33.7'si (101 öğrenci) "katıldığını" belirtmişlerdir. Derslerde görsel öğeler kullanıldığında bilgilerin daha kalıcı olduğu artık bilinen bir gerçektir. Öğrencilerin tamamına yakını "PowerPoint" ile yapılan coğrafya dersinde görselliğin arttığını ifade etmektedir. Araştırmaya

katılan ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya dersinde kullanılan "PowerPoint" sunumlarının etkililiğine ilişkin görüşlerinde aritmetik ortalaması en yüksek olan ifade anketin dördüncü maddesidir.

- Anketin **beşinci** maddesine ("Coğrafya dersinin "PowerPoint" sunumu ile konuları daha iyi anlıyorum") çalışma grubu öğrencilerinin %47.7'si (143 öğrenci) "katıldığını" ve %26'sı (78 öğrenci) "tamamen katıldığını" ifade etmişlerdir. Bu sonuç, öğrencilerin anketin 2. ve 4. maddelerine verdikleri cevapları desteklemektedir. Öğrenciler "PowerPoint" ile yapılan coğrafya dersinde görselliğin de etkisiyle konuları daha iyi anladıklarını ifade etmişlerdir.
- Anketin **altıncı** maddesine ("Coğrafya dersinde hazır "PowerPoint" çıktılarının dağıtılması sınırlı kaynakla derse hazırlanmamıza neden oluyor") çalışma grubu öğrencilerinin %34.3'ü (103 öğrenci) "kararsızım" cevabını vermişlerdir. Bu maddeye öğrencilerin % 21.3'ü (64 öğrenci) "katıldığını"; %26.7'si (80 öğrenci) "katılmadığını" ifade etmiştir. Bu verilere göre öğrenciler "PowerPoint" çıktılarının dersin öğrenilmesinde tek başına yeterli olduğu konusunda kararsızdır.
- Anketin **yedinci** maddesine ("Coğrafya dersinin "PowerPoint" ile sunumu, derste bizi pasif kılıyor") çalışma grubu öğrencilerinin %41.3'ü (124 öğrenci) "katılmıyorum", %21.3'ü (64 öğrenci) "kararsızım", %16'sı (48 öğrenci) "katılıyorum" cevabını vermişlerdir. Öğrencilerin çoğu, "PowerPoint" ile yapılan coğrafya sunumlarının kendilerini derste pasif yaptığına ilişkin ifadeye katılmadığını ifade etmiştir.
- Anketin **sekizinci** maddesine ("Coğrafya dersinin "PowerPoint" ile sunumu, ders için başka kaynaklara başvurma ihtiyacımı ortadan kaldırıyor") çalışma grubu öğrencilerinin %32'si (96 öğrenci) "katılmadığını", %24.3'ü (73 öğrenci) "kararsız" olduğunu ve %27.7'si (83 öğrenci) ise "katıldığını" ifade etmişlerdir. Bu verilere göre çalışma grubundaki ortaöğretim öğrencileri, coğrafya dersinin "PowerPoint" ile sunumunun başka kaynaklara olan ihtiyacı tam olarak karşılayamadığını düşünmektedir.
- Anketin **dokuzuncu** maddesine ("Coğrafya dersinin yalnızca "PowerPoint" sunuma dayalı etkinliklerle yapılmasını yetersiz buluyorum") çalışma grubu öğrencilerinin %35'i (105 öğrenci) "katıldığını", %25'i (75 öğrenci) "tamamen katıldığını", %20.7'si (62 öğrenci) "kararsız" olduğunu ve %13.3'ü (40 öğrenci) "katılmadığını" belirtmişlerdir. Bu verilere göre çalışma grubundaki ortaöğretim öğrencilerinin çoğu coğrafya dersinin yalnızca "PowerPoint" ile yapılmasını yetersiz bulmaktadır.
- Anketin **onuncu** maddesine ("Coğrafya dersinin "PowerPoint" ile sunumunun başka yöntem ve tekniklerle desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum") çalışma grubu öğrencilerinin %43'ü (129 öğrenci) "katıldığını", %32.7'si (98 öğrenci) "tamamen katıldığını", %15.7'si (47 öğrenci) "kararsız" olduğunu ifade etmişlerdir. Bu veriler, anketin dokuzuncu maddesindeki bulguları desteklemektedir. Çalışma grubundaki ortaöğretim öğrencileri, "PowerPoint" ile yapılan coğrafya ders sunumlarının daha etkili olabilmesi için sunumların değişik yöntem ve tekniklerle desteklenmesi gerektiğini düşünmektedir.
- Anketin **on birinci** maddesine ("Coğrafya dersinin "PowerPoint" ile sunumunun başka araç ve gereçlerle desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum") çalışma grubu öğrencilerinin %43'ü (129 öğrenci) "katıldığını", %34.3'ü (103 öğrenci) "tamamen katıldığını", %13.3'ü (40 öğrenci) "kararsız" olduğunu ifade etmişlerdir. Bu veriler, anketin dokuz ve onuncu maddelerini desteklemektedir. Öğrenciler

"PowerPoint" ile yapılan coğrafya dersinin başka araç ve gereçlerle desteklemesi gerektiğini düşünmektedir.

- Anketin **on ikinci** maddesine ("Coğrafya dersinin "PowerPoint" ile sunumu, arkadaşımızla etkileşim kurmamıza engel oluyor") çalışma grubu öğrencilerinin %13'ü (39 öğrenci) "katıldığını", %23.7'si (71 öğrenci) "kararsız" olduğunu ve %39.7'i (119 öğrenci) ise "katılmadığını" belirtmiştir. Çalışma grubu öğrencilerinin çoğu, coğrafya dersinin "PowerPoint" ile yapılmasının arkadaşlarıyla olan etkileşimlerine engel olmadığını ifade etmişlerdir.
- Anketin **on üçüncü** maddesine ("Coğrafya dersinin "PowerPoint" ile sunumu, öğretmenimizle etkileşim kurmamıza engel oluyor") çalışma grubu öğrencilerinin %25.7'si (77 öğrenci) "katıldığını", %19'u (57 öğrenci) "kararsız" olduğunu ve %26.7'si (80 öğrenci) "katılmadığını" ifade etmişlerdir. Bu verilere göre çalışma grubu öğrencilerinin çoğu, coğrafya dersinin "PowerPoint" ile sunumunun öğretmenleriyle iletişim kurmasına engel olmadığını düşünmektedir.
- Anketin **on dördüncü** maddesine ("Coğrafya dersinin "PowerPoint" ile sunumu, dersleri sıkıcı ve tekdüze yapıyor") çalışma grubu öğrencilerinin %36.7'si (110 öğrenci) "katılmadığını", % 24'ü (72 öğrenci) "kararsız" olduğunu ve %12.3'ü (37 öğrenci) "katıldığını" ifade etmiştir. Çalışma grubu öğrencilerinin çoğu coğrafya dersinde "PowerPoint" sunumun dersi tekdüze getirdiğine katılmadığını ifade etmiştir.
- Anketin **on beşinci** maddesine ("Coğrafya dersinin "PowerPoint" ile sunumu sayesinde, derslere istekle katılıyorum") çalışma grubu öğrencilerinin %38'i (114 öğrenci) "katıldığını", %30.3'ü (91 öğrenci) "kararsız" olduğunu ve %12.7'si (38 öğrenci) "katılmadığını" ifade etmiştir. Bu veriler, anketin ilk beş maddesini desteklemektedir. Bu bulgu, coğrafya dersinin "PowerPoint" ile sunumu öğrencilerin derse katılımını olumlu yönde etkilemektedir, şeklinde de yorumlanabilir.
- Anketin **on altıncı** maddesine ("PowerPoint" ile sunum yapılan dersin anlatım yönteminin kullanıldığı dersten farksız olduğunu düşünüyorum") çalışma grubu öğrencilerinin %32.3'ü (97 öğrenci) "katılmadığını", %28'i (84 öğrenci) "kararsız" olduğunu ve %20.7'si (62 öğrenci) "katıldığını" ifade etmişlerdir.
- Anketin **on yedinci** maddesine ("PowerPoint" sunumların, görsel öğelerle desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum") çalışma grubu öğrencilerinin %44.7'si (134 öğrenci) "tamamen katıldığını", %42'si (126 öğrenci) "katıldığını", %7.7'si "kararsız" olduklarını ve %5.3'ü (16 öğrenci) "katılmadığını" ifade etmişlerdir. Bu veriler anketin dokuzuncu, onuncu ve on birinci maddelerindeki bulguları desteklemektedir. Çalışma grubu öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu, "PowerPoint" sunumlarında görselliğin daha fazla desteklenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.
- Anketin **on sekizinci** maddesine ("Öğretmenlerin "PowerPoint" programını etkili kullanmaması dersin akışını olumsuz etkiliyor") çalışma grubu öğrencilerinin %27.7'si (83 öğrenci) "katıldığını", %23.3'ü (70 öğrenci) "kararsız" olduğunu ve %24'ü (72 öğrenci) "katılmadığını" ifade etmişlerdir.
- Anketin **on dokuzuncu** maddesine ("Bilgisayar ve projeksiyon cihazlarındaki donanım hataları derste zamanın verimsiz kullanımına sebep oluyor") çalışma grubu öğrencilerinin %14'ü (42 öğrenci) "tamamen katıldığını", %23.3'ü (70 öğrenci) "katıldığını", %18.3'ü (55 öğrenci) "kararsız" olduğunu, %30.3'ü (91 öğrenci) "katılmadığını" ve %14'ü (42 öğrenci) "hiç katılmadığını" ifade etmişlerdir.

4.2. "Cinsiyet" Değişkenine Göre Öğrencilerin Coğrafya Dersinde Kullanılan "Powerpoint" Sunumlarının Etkiliğine İlişkin Görüşleri (Students' Views Towards the Efficiency of "PowerPoint" Presentations Used in Geography Lessons According to Gender Variable)

Araştırmaya katılan ortaöğretim öğrencilerinin, coğrafya dersinde kullanılan "PowerPoint" sunumlarının etkililiğine ilişkin görüşlerinin **cinsiyet değişkenine** göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için "*bağımsız örneklem t testi*" yapılmış ve sonuçlar Tablo 3'de gösterilmiştir.

Tablo 3. Ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya dersinde kullanılan "PowerPoint" sunumlarının etkililiğine ilişkin görüşlerinin cinsiyete göre t-testi sonuçları

(Table 3. T-test results of secondary school students' views towards the efficiency of "PowerPoint" presentations used in geography lessons according to gender)

Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	P
Kız	164	67.8415	7.00477	298	1.091	.276
Erkek	136	66.9559	6.99827			

Tablo 3 incelendiğinde; araştırmaya katılan ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya dersinde kullanılan "PowerPoint" sunumlarının etkililiğine ilişkin görüşleri, **cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($t(298)=1.09, p>0.05$)**. Bu bulgu, ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya dersinde "PowerPoint" uygulamalarına ilişkin görüşleri ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir.

4.2. Sınıf Düzeyine Göre Öğrencilerin Coğrafya Dersinde Kullanılan "Powerpoint" Sunumlarının Etkiliğine İlişkin Görüşleri (Students' Views Towards the Efficiency of "Powerpoint" Presentations used in Geography Lessons According to Their Class Level)

Araştırmaya katılan ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya dersinde kullanılan "PowerPoint" sunumlarının etkililiğine ilişkin görüşlerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla "*Tek Faktörlü Varyans Analizi (One-Way Anova)*" kullanılmış ve sonuçlar Tablo 4'de gösterilmiştir.

Tablo 4. Ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya dersinde kullanılan "PowerPoint" sunumlarının etkililiğine ilişkin görüşlerinin sınıf düzeyine göre ANOVA sonuçları

(Table 4. ANOVA results of secondary school students' views towards the efficiency of "PowerPoint" presentations used in geography lessons according to class level)

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P	Anlamlı Fark
Gruplar Arası	1184.466	2	592.233	13.045	.000	9-11
Gruplar İçi	13483.454	297	45.399			10-11
Toplam	14667.920	299				

Tablo 4'deki "*Tek Faktörlü Varyans Analizi (One-Way Anova)*" sonuçlarına bakıldığında, ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya dersinde kullanılan "PowerPoint" sunumlarının etkililiğine ilişkin görüşleri ile öğrenim gördükleri sınıf düzeyi arasında istatistiksel olarak **anlamlı farklılık bulunmuştur [$F(2,297)=13.45; p<0.05$]**. Bu farklılığın hangi sınıflar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan "*Çoklu Karşılaştırma*"

Testi (Scheffe)" sonuçlarına göre **dokuzuncu ve onbirinci sınıflar** ile **onuncu ve onbirinci sınıflar** arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

5. SONUÇLAR VE TARTIŞMA (CONCLISION AND DISCUSSIONS)

Çalışma grubu öğrencilerinin coğrafya dersinin "PowerPoint" ile sunumuna ilişkin görüşleri genel olarak incelendiğinde şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırmamızın sonucunda öğrenciler; "PowerPoint" ile yapılan coğrafya derslerini olumlu bulduklarını, dersteki başarılarının arttığını ve konuları daha iyi anladıklarını ifade etmişlerdir. Araştırmamızın bu bulgularını destekleyen benzer çalışmalar mevcuttur. Örneğin; Duman ve Atar (2004) çalışmasında coğrafya dersinde Datashow teknolojisi kullanımının soyut kavramların öğretilmesinde kullanılabileceğini ve bu kullanımın öğrencilerin akademik başarılarını ve derse ilişkin motivasyonlarını arttırdığını ifade etmiştir. Şengün ve Turan (2004) çalışmasında "PowerPoint" ile yapılan coğrafya ders sunumlarının, dersi çekici ve anlaşılır kıldığı için olumlu bulunduğu ifade edilmiştir. Turan ve Karabacak (2005) çalışmasında, çoklu ortam uygulamasıyla desteklenen coğrafya dersinin öğrencilerin dikkatlerinin toplanmasında, derslerin akıcı geçmesinde, bilgilerin kalıcı hale getirilmesinde etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Sara (1998) çalışmasında "PowerPoint" kullanımlarının üniversite öğrencilerinin kavrama düzeylerine etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin, kitap incelemelerinde "PowerPoint" sunu programı kullanıldığında kavrama düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Christine (1999) ile Akdağ ve Tok (2004)'ün yaptıkları deneysel çalışmalarda, "PowerPoint" uygulamalarının uygulandığı deney grubu öğrencilerinin, geleneksel öğretimin yapıldığı kontrol grubu öğrencilerine göre akademik başarıları daha yüksek çıkmıştır.

Araştırmaya katılan ortaöğretim öğrencilerinin "PowerPoint" ile yapılan coğrafya dersine ilişkin görüşleri cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemiştir ($t(298)=1.09, p>0.05$). Bu bulgu, ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya dersinde "PowerPoint" uygulamalarına ilişkin görüşleri ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı şeklinde de yorumlanabilir. Araştırmaya katılan ortaöğretim öğrencilerinin "PowerPoint" ile yapılan coğrafya dersine ilişkin görüşleri öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık göstermiştir [$F(2,297)=13.45; p<0.05$]. Sınıf düzeyine göre; dokuzuncu ve onbirinci sınıflar ile onuncu ve onbirinci sınıflar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrenciler, "PowerPoint" sunumlarının etkili olabilmesi için öğretmenlerinin "PowerPoint" programını etkili kullanması gerektiğini düşünmektedirler. "PowerPoint" ders sunumlarının istenilen düzeyde amaca ulaşabilmesi için her şeyden önce coğrafya öğretmenlerinin bu teknolojiyi kullanabilecek bilgi ve donanıma sahip olması gerekmektedir. Bu konuyla ilgili olarak; Demirci, Taş ve Özel (2007) tarafından coğrafya öğretmenleri üzerinde yaptıkları çalışmada, "PowerPoint" sunum ile coğrafya ders anlatımının giderek yaygınlaştığını ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan coğrafya öğretmenlerinin %67'si "PowerPoint" sunumunu derslerinde kullanmaktadır.

Araştırmaya katılan ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya dersinde kullanılan "PowerPoint" sunumlarının etkililiğine ilişkin görüşlerinde aritmetik ortalaması en yüksek olan ifade anketin dördüncü ifadesidir ($\bar{X}=4.54$; "Coğrafya dersinin "PowerPoint" ile sunumu dersin görselleşmesini sağlıyor"). Coğrafya dersinde "PowerPoint" kullanımı ile öğrenciler dersin görselleştiğini ifade etmişlerdir. Coğrafya dersinde ve diğer derslerde, istenilen kazanımların gerçekleşmesi için, sınıf içerisinde kullanılan ders materyallerinin, araç ve gereçlerin birçok duyuya hitap etmesi gerekmektedir. İyi hazırlanmış "PowerPoint" ders sunumları ile öğrencilerin

dikkatleri ve derse olan ilgileri artmaktadır. Bunu destekleyen araştırma bulguları da vardır. Örneğin; Sazabo ve Hasting (2000) ile Melvin ve Horton (1996) çalışmalarında, "PowerPoint" ile yapılan ders sunumlarının öğrencilerin derse olan ilgisini arttırdığı, öğrenci ve öğretmenlerin dikkatini yükselttiği sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmaya katılan ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya dersinde kullanılan "PowerPoint" sunumlarının etkililiğine ilişkin görüşlerinde aritmetik ortalaması en düşük olan ifade anketin dokuzuncu ifadesidir ($\bar{X}=2.40$; "Coğrafya dersinin yalnızca "PowerPoint" sunuma dayalı etkinliklerle yapılmasını yetersiz buluyorum"). Buna göre, araştırmaya katılan çalışma grubu öğrencilerinin çoğu, coğrafya dersinin yalnızca "PowerPoint" sunuma dayalı etkinliklerle yapılmasını yetersiz bulduğunu ve coğrafya dersinin "PowerPoint" ile sunumunun başka yöntem, tekniklerle ve görsel öğelerle desteklenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Yapılan bazı araştırmalar (Gelişli, 2009; Susskind, 2005; Kablan, 2001; Savory, Proctor ve Salvendy, 2009; Deborah, 1998; Bartsch ve Cobern, 2003) bu sonucu desteklemektedir. Örneğin, Gelişli (2009) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılan araştırmadan elde edilen sonuca göre, derslerin yalnızca "PowerPoint" sunuma dayalı etkinliklerle yapılmasının yetersiz olduğu, diğer yöntem, teknik ve araçlarla desteklenmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır. Susskind (2005), "PowerPoint" ile yapılan ders sunumlarının etkililiğini arttırmak için, öğrencilerin grafik, resim ve çeşitli animasyonlarla yapılan sunumların desteklenmesi gerektiğini ifade etmiştir.

6. ÖNERİLER (COMMENDATIONS)

Araştırmadan elde edilen sonuçlara dayalı olarak şu öneriler getirilmiştir:

- Coğrafya dersinde "PowerPoint" sunumları diğer araç, gereç ve görsel unsurlarla desteklenmelidir.
- Coğrafya dersinde "PowerPoint" sunumunun öğrencilerin başarıları, tutumları ve motivasyonları üzerine etkilerini ortaya koyacak deneysel araştırmalar yapılabilir.
- Coğrafya dersinde "PowerPoint" sunumuna ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemeye yönelik araştırma yapılabilir.
- Coğrafya dersinde "PowerPoint" sunumlarının daha etkili olabilmesi için, liselerde coğrafya laboratuvarları oluşturulabilir.
- Etkili bir "PowerPoint" sunumunun nasıl hazırlanacağı konusunda coğrafya öğretmenlerine bilgilendirme çalışmaları yapılabilir.

KAYNAKÇA (REFERENCES)

1. Akdağ, M. ve Tok, H., (2004). Geleneksel Öğretim İle PowerPoint Sunum Destekli Öğretimin Öğrenci Erişimine Etkisi. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı(6-9 Temmuz 2004), İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.
2. Akkoyunlu, B. ve Yılmaz, M., (2005). Tüketimci Çoklu Ortam Öğrenme Kuramı. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28, ss: 9-18.
3. Atik Ç.A., (2006). PowerPoint Sunu Programıyla Hazırlanan Okuma Materyalinin Eđitilebilir Zihin Engelli Öğrencilerin Okuduđunu Anlama Becerisi Üzerine Etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
4. Bartsch, R.A. and Cobern, M.K., (2003). Effectiveness of PowerPoint Presentations in lectures. Computers & Education, 41, pp: 77-86.

5. Burke, L.A. and James, K.E., (2008). PowerPoint-Based Lectures In Business Education: An Empirical Investigation Of Student-Perceived Novelty and Effectiveness. *Business Communication Quarterly*, 71, pp: 277-296.
6. Craig, R.J. and Amernic, J.H., (2006). PowerPoint Presentation Technology and the Dynamics of Teaching. *Innovative Higher Education*, 31(3), pp: 147-160.
7. Christine, A., (1999). PowerPoint Versus Traditional Overheads. Which is More Effective for Learning?, *Geographic Source*, 143:5.
8. Daniels, L., (1999). Introducing Technology into the Classroom: "PowerPoint" as a First Step. *Journal of Computing in Higher Education*, 10, pp: 42-56.
9. Deborah, G., (1998). Hidden Uses of Presentation Software: The Ideal Tool for Making Customized Material for Special Needs Student and Clients. *California State University-Northridge Conference*. 55(6).
10. Demirci, A., Taş, H.İ. ve Özel, A., (2007). Türkiye'de Ortaöğretim Coğrafya Derslerinde Teknoloji Kullanımı. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 15, ss: 38-54.
11. Doğanay, H., (1993). *Coğrafyada Metodoloji*. İstanbul: MEB Yayınları.
12. Duman, B. ve Atar, E., (2004). Data Show Teknolojisinin Coğrafya Dersinde Soyut Konuların Öğretmesinde Öğrencilerin Akademik Başarısı ve Motivasyonu Üzerindeki Etkisi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology - TOJET*, 3(4), ss: 85-89.
13. Gelişli, Y., (2009). PowerPoint ile Yapılan Ders Sunumlarının Etkililiği. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), ss: 155-168.
14. Isakson, C., (2005). Presentation Skills, PowerPoint and Beyond. *Education Abstracts*, 7(1), pp: 79-80.
15. Kablan, Z., (2001). "PowerPoint" Sunu Programıyla Hazırlanan Türkçe İlkokuma Yazma Öğretim Materyali Hakkındaki Öğretmen Görüşleri. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
16. Karasar, N., (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
17. Kunkel, K.R., (2004). A Research Note Assessing The Benefit of Presentation Software in Two Different Lecture Courses. *Teaching Sociology*, 32, pp: 188-196.
18. Lowry, R.B., (1999). Electronic Presentation of Lectures - Effect upon Student Performance. *University Chemistry Education*, 3(1), pp: 18-21.
19. Mantei, E.J., (2000). Using Internet Class Notes and "PowerPoint" in Physical Geology Lecture: Comparing The Success of Computer Technology with Traditional Teaching Techniques. *Journal of College Science Teaching*, 29, pp: 301-305.
20. Melvin, P. and Horton, J., (1996). Using Technology to Enhance Teacher Preparation. ERIC document (ED395929).
21. Sara, B., (1998). Utilization of PowerPoint Presentation Software in Library Instruction of Subject Specific Reference Sources. ERIC document (ED 423 914).
22. Savoy, A., Proctor, R.W. and Salvendy, G. (2009) Information Retention From PowerPoint and Traditional Lectures. *Computers & Education*, 52(4), pp: 858-867.
23. Susskind, J.E., (2005). PowerPoint's power in the classroom: Enhancing students' self-efficacy and attitudes. *Computers & Education*, 45, pp: 203-215.

24. Szabo, A. and Hastings, N., (2000). Using IT in The Undergraduate Classroom: Should We Replace the Blackboard with "PowerPoint"?. Computers & Education, 35, pp:175-187.
25. Şengün, M.T. ve Turan, M., (2004). Coğrafya Dersinde Bilgisayar Destekli Ders Sunumunun Öğrenmedeki Rolünün Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. The Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET, 3 (1), ss: 93-109.
26. Taş, H.İ., Özel, A. ve Demirci, A., (2007). Coğrafya Öğretmenlerinin Teknolojiye Bakış Açıları ve Teknolojiden Yararlanma Seviyeleri. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19, ss: 31-51
27. Turan, İ. ve Karabacak, N., (2005). Çoklu ortam uygulamalarının coğrafya eğitiminde kullanımının yeri ve önemi. Proceedings of 5th International Educational Technology Conference (IETC-2005), pp. 142-146.
28. Yılmazel, Ş.Y., (2009). A Comparison of Graduate and Undergraduate Teacher Education Students' Perceptions of Their Instructors' Use of Microsoft PowerPoint. Technology, Pedagogy and Education, 18(3), pp: 361-380.